

PANURUS

50 ÅRS JUBILÆUM 1967-2017

FUGLE OG NATUR I SØNDERJYLLAND
OAS & DOF SØNDERJYLLAND

INDHOLDSFORTEGNELSE

NYT LIV I GAMLE INFOTAVLER	4
OPSLAGSTAVLEN	5
SET OG HØRT	8
VANDREFALKENE VED ENSTEDVÆRKET	10
KOMMENDE FUGLETURE I SØNDERJYLLAND	11
PANURUS I 70'ERNE	14
GENERALFORSMLINGEN I OAS	16
DOF-SØNDERJYLLANDS ÅRSBERETNING FOR 2016	20

Forsidebillede:

Skægmejse - *panurus biarmicus*

Foto: Bjarne Nielsen ,
Han Vejle - 2016

Redaktionens udsigt fra deres respektive køkkenvinduer.

Bagsidebillede:

Skovhornugle, Arnkil skov/Als

Foto: Svend Ove Jensen

bleshøyt optik

E T A B L E R E T I 1 8 8 7

PANURUS

AF VIGGO PETERSEN

På grund af sygdom (mandeinfluenza) og et dødsfald i familien er dette nummer blevet lidt forsinket.

For at indhente det forsømte, har jeg valgt at springe den sædvanlige korrekturfase over, og håber på tilgivelse af vor udsendte rapporter Gabor, som pt. befinder sig i Nuuk og Elisabeth som normalt luser ud i komma- og stavetjæl.

Det har dog haft den fordel, at dem som ikke overholdt deadline, alligevel nåede det.....

Husk næste deadline: 15. maj 2017

I april 1967 udkom første nummer af Panurus. I begyndelsen var det at lave Panurus et udpræget klippe/klistre foretagende. På side 14 beskriver Hans Christensen opgaven, som den var i 70'erne.

I dag er processen lidt lettere, forventningerne til det færdige resultat også højere.

Jeg ser frem til et godt jubilæumsår. Har du billeder og andet materiale fra tidligere Panurus-tider, er du meget velkommen til at sende det til redaktionen.

Som du kan se, er forsidebilledet valgt med omtanke:
(PANURUS jubilæumus).

Redekasser & Foderhuse

Kig ind på hjemmesiden for typer og priser. Afhent på mit værksted, eller jeg sender.

Specielle kasser fremstilles gerne efter ønske.

Hans Erik Lock, Aubækvigvej 2, 6200 Aabenraa
tlf. 7462 2203, mobil 2224 5287, mail lock1@live.dk

www.Redekassebyggeren.dk

NYT LIV TIL GAMLE INFOTAVLER

AF JAN RAVNBORG

I forbindelse med det store LIFE-projekt i Sølsted mose, et af Fugleværnsfondens sønderjyske reservater, blev deres Info-tavler udskiftet til en mere moderne type. Det er jo i sig selv meget fint og fornuftigt; men hvad med det gamle? Det er lavet af egetræ og er med tagpapstag, så det kan holde mange år endnu. Martin Iversen (formand for Fugleværnsfonden) fortalte mig at der var planer om at lave et insekthotel, men der var ikke lige planer om hvordan og hvornår. N&U Vadehavet foreslog at lave et "arbejdene værksted" på åbningsdagen, hvor der nok ville komme 250 besøgene. Det sagde Fugleværnsfonden selvfølgelig ikke nej til, så vi gik i gang med at planlægge ombygningen.

Selve tavlen er en vandfast krydsfiner på 1,2 x 2,4 meter, som vi tog ud. Mellem egestolperne byggede vi en ramme af lærketræ, hvorefter vi skruede pladen på igen. Herefter byggede vi hylder og mellemrum, så vi kunne fylde insekthotellet med forskellige materialer.

I et andet af Fugleværnsfondens reservater, Søgårds mose, har de også fået ny infotavle

og jeg blev kontaktet af arbejdsgruppen, som ønskede at gøre det samme ved deres gamle infotavle. Jeg har derfor haft en arbejdsdag i deres mose, for at hjælpe med at flytte tavlen og bygge rammen. I begge moser har vi planer om at lave to-tre af rummene til fuglekasser, med indflyvningshul på bagsiden.

Insekthoteller er med til at give liv og kan også være ret dekorative. De to her på billederne er meget store, men de kan laves i alle størrelser og kan også fint være på en altan. Min favorit-model er den vi byggede på naturens dag sidste år, som var et lille insekthotel, stående ovenpå et pindsvineskjul.

Du kan roligt gå i gang med at bygge dit eget insekthotel, kun fantasien sætter grænser og det er en god måde at bruge genbrugsmaterialer på. Insekterne er ikke kræsnere, så det behøver ikke være så nøjagtigt.

Gode materialer til fyld:

Tagrør, bambus, visne blade, mos, kogler, pinde, brændestykker (gerne med huller i), bark og mursten.....

Sølsted Mose

Foto: Allan Gouldo Nielsen

OPSLAGSTAVLEN

Eftertænksom vandrikse.
Fotograferet ved Ulkebøldam
af Svend Ove Jensen

Kontingent til OAS

Her efter vores generalforsamling er det ved at være tid for **kontingentbetaling til OAS**. Flere har allerede betalt, så pas på ikke at sende penge 2 gange.

Der er efterhånden kun få, som bruger giroindbetalingskort, så vi har undladt at sende det med ud, også fordi det er en lidt dyr måde at betale på.

Gironummeret eller bankregistreringsnummer er 1551 og konto nr. 9104429.
Beløbet er kr.150,-

Kaj Abildgaard

SET OG HØRT

1. november 2016 - 14. januar 2017

AF KARL SCHLICHTER OG MORTEN B. HANSEN

Oplysningerne til oversigten er taget fra DOF-basen, hvor det hovedsageligt er de sjældne fugleobservationer, som danner grundlag. Det skal derfor samtidigt være en opfordring til alle, at man indtaster sine observationer i DOF-basen.

Visse arter kan være markeret med (SU), og derfor skal observationen først forbi Sjældenhedsudvalget, før en endelig godkendelse accepterer observationen.

Citronvipstjert (SU) set 2. nov.
ved Sønderborg, øst for Sundet

Tophejre (SU) set 3. nov. - 13.
nov. ved Slivso

Rødstrubet piber set 2. nov. på
Astrup Enge

Hvidbrynet løvsanger set på fle-
re lokaliteter

Silkehejre set 10. dec. i Ny Frede-
rikskog

Middelhavssølvmåge set 8. jan.
2017 ved Lakolk Strand

Efterårets største tilløbsstykke i det sønderjyske blev Danmarks 10. fund af Tophejre. Fuglen sås typisk raste i Hoptrup Bæk på nordsiden af Slivso og blev set i området i 11. dage, hvilket gør den til den næstmest stationære fugl i Danmark kun overgået af fuglen på Værnengene i 2003.

Fundet er det andet i Sønderjylland, da Danmarks andet fund ligeledes var i Sønderjylland. Det drejede sig om en fugl set i Rudbøl Kog i 1889. Måske på grund af artens relative skjulte levevis er den overraskende sjælden i DK, da den i de senere år kun er set hver 8. år (1971, 1979, 1987, 1995, 2003 og 2011). Fuglen er det hidtil seneste fund i Danmark, men novemberfund er dog ikke helt ukendte på vores breddegrader, da Sverige har 3 novemberfund. Sverige har ligeledes 17 fund af arten, hvilket indikerer, at arten formentlig er noget overset herhjemme.

Et andet spændende og mere overraskende fund er den trækkende rødstrubede piber i november, idet arten på det tidspunkt ikke bør være i Danmark. DOFbasen har således kun et andet novemberfund for Danmark (Skagen 2013). Der er dog også et

*Tophejre, Slivso
Foto: Svend Ove Jensen*

fund fra Fornæs den 6. november 2010, hvorfor fundet potentielt kan være det tredje-seneste danske fund.

Citronvipstjerten er det andet fund i det sønderjyske i år. SU har diskuteret, hvorvidt arten skal tages af SU-listen, men arten forbliver på listen, hvorfor begge 2016 skal sendes til SU førend de kan indtræde på den officielle danske liste.

Status fra Sjældenhedsudvalget

Følgende observationer er godkendt

Tophejre (Slivsø 2016)

Mellemflagspætte (Kollund 2016)

Gåsegrib (Slivsø 2016)

Tereklire (Margrethe Kog og Saltvandssøen 2016)

Følgende observationer er forkastet

Amerikansk sortand (Pøls Rev 2016)

Følgende observationer er under behandling

Iberisk gransanger (Landsende 2016)

Sort ibis (Rudbøl Sø 2016)

Citronvipstjert (Juvre Enge 2016)

ALT I BYGGERI!

DIN PROFESIONELLE BYGGEPARTNER

SIB[®]
BYGGERI

Sjællandsgade 8-14 • 6400 Sønderborg
tlf. 74 42 49 19 • sib@sib.dk • www.sib.dk

VANDREFALKENE VED ENSTEDVÆRKET

AF JESPER TOFFT - FOTO: JESPER TOFFT

I takt med udvidelse af vandrefalkens udbredelsesområder i vore nabolande i de sidste 10-20 år er vandrefalken også blevet et stadigt mere almindeligt syn i Danmark. Det er i dag egentligt ikke noget særligt at se i vandrefalk i Danmark – heller ikke i Sønderjylland. Landsbestanden lå i 2016 på godt 20 par, heraf kun to sikre par i Jylland, resten på Sjælland, Møn og Bornholm.

De to jyske par lever begge hos kraftværker under firmaet Dong Energy, dels på

Skærbækværket ved Fredericia, dels på Enstedværket ved Aabenaa.

I 2009 tog jeg kontakt til vandrefalkegruppen i Slesvig-Holsten. Både jeg selv og andre havde på det tidspunkt flere gange set vandrefalke ved Enstedværket, hvor de kunne ses sidde ved skorsten, gesimser og de udendørs trapper på nordsiden af den store bygning, EV3. Samtidig vidste vi, at bestanden af vandrefalke voksede i Slesvig-Holsten, og der var på det tidspunkt to par i og omkring Flensborg.

*Vandrefalk, hun
På Enstedværket*

Gennem Uwe Robitzky fra Heide i Slesvig-Holsten fik vi aftalt et møde, og han tilbød meget venligt komme med en rede-

Hannen på skorstenens balkon

kasse af afprøvet type. Med hjælp af ansatte på værket fik Thorkild Juhl og jeg placeret kassen på toppen af EV3, 80 meter over havet med udsigt mod øst – ud over fjorden. Fra stranden ved udløbet af kølekanalen kunne man således følge med i, om der skete noget omkring kassen (se Panurus 2010, nr. 1, s. 4-6).

Redekassen har således fra foråret 2010 tilbudt falkene en redeplads. Men der skulle således gå nogle år, inden vi kunne konstatere en succes på værket – at et par havde etableret sig rigtigt. Først fra foråret 2013 var der gang i den med skringen, parringer og magefodring omkring kassen. Men efter nogen tid kunne vi ikke se tegn på yngel i kassen, og troede egentligt, at de parret havde opgivet. Men i juni sås en meget mørk hun, som vi antog for at være en ung, ikke kønsmoden (2K), hun på et år, som nok havde indyn-

det sig hos hannen, og at den gamle hun var forsvundet. Den var så mørk, at vi kaldte den for "sodfalken" (Sodfalk er reelt navnet på en anden falkeart, som findes i bl.a. Mellemøsten og Nordafrika).

Men snart efter sås en udflygtet falkeunge blive fodret af både han og den mørke hun! – Så vi måtte nok sande, at det var den samme hun, som blot så ud til at have rullet sig i sod. Ungen voksede fint til og klarede sig (se Panurus 2013, nr. 4, s. 4-6). Det samme gentog sig året efter, hvor vi var heldige at se de to unger (han og hun) ret tæt på, mens de halvsov på en mur, der afskærmer kullageret. Også disse unger var meget mørke: på de steder, f.eks. bryst og hals, hvor ungerne normalt skal være gullighvide, var de grå, og hvor de skulle have brune dækfjer på ryg og vinger, var de nærmest sorte. Da falkenes redested stadig ikke var kendt, og vi kunne ikke se noget ude fra, antog vi at reden måtte ligge i en kulbunke et eller andet sted, så fuglene blev mørke af dette stof....

I juni 2015, hvor der stadig ikke var tegn på yngel i redekassen, men hvor falke-

ne sås ved værket, fik Thorkild Juhl og jeg tilladelse til at gå rundt på inde på værkets ellers meget afspærrede område for at søge efter fuglene. Som i børneleugen "det bliver varmere", hvor man skal finde en gemt ting eller person, gik vi efter

lyden, og jo mere hunnen skreg, jo tættere måtte vi være på reden med unger. Og ganske rigtigt blev stedet snart indkredset, men vi kunne ikke se reden. Ad en udendørs trappe fik vi derpå lokaliseret redens placering under en stor betonpille under et transportbånd i kun ca. 20 m højde. Og ganske rigtigt – reden var i en bunke kulstøv, som var drysset ud af en revne i transportbåndet ovenover. Her sad to gråsnuskede falkeunger helt stille i kullet!

Så var både redestedets placering og en forklaring på fuglenes mørke fjer kommet for dagen! Alt i mens skældte de gale fugle ud, mest hunnen, mens den fløj frem og tilbage eller sad længere oppe.

Pudsigt – ja, for os ret overraskende, kunne vi samtidig konstatere, at der på selv samme afsats omkring nævnte bærepille, lå en ringdue og rugede fredeligt på sine æg. Kun 2 m fra falkereden (!), men dog på den anden side af pillen.

I foråret 2016 så det hele anderledes ud. Fuglene sås nu hele tiden op til æglæg-

ningen (primo april) omkring redekassen, og der blev da også ruget i kassen – for første gang siden monteringen i efteråret 2009. Mindst én unge blev årets resultat. Vi så kun én stor unge, men en anden observatør mener at have set to unger. Men også på anden vis udviklede sæson 2016 sig anderledes end de foregående år. Hvor familien forblev ved værket og nærområdet i hele perioden fra ungerne udflyvning til langt hen på efteråret i ynglesæsonerne 2013-15, forsvandt de tilsyneladende alle ret hurtigt efter udflyvning, og de sås ikke på værket resten af sommeren og sensommeren. Først sidst på efteråret dukkede de gamle fugle op igen. Vi aner ikke, hvor de har opholdt sig, men vel nok et sted i nærområdet. Måske inde på selve Aabenraa Havn eller ude langs fjorden.

I skrivende stund (januar 2017) er parret netop igen set omkring redekassen. Og fra midt i marts vil man forhåbentligt atter kunne opleve falkeenes kurmageri med den tiggende hun, og hannen, som kommer med føde til hende.

KOMMENDE FUGLETURE

I SØNDERJYLLAND

OAS/DOF SØNDERJYLLAND

Af Palle Rosendahl Larsen

Spættetur i Draved Skov.

Den 18.3., kl. 7.00.

Der er 4 spættearter i Draved Skov, som vi håber at opleve.

Vi vil også se på Traner i Draved Mose.

Varighed: 3 timer.

Mødested: P-pladsen i Draved Skov, Dravedvej.

Turleder: Jan Ravnborg, tlf. 28144464.

Sandbjerg Sø. Tirsdag

d. 4. april kl. 18.30.

Vi ser på søens ynglefugle især grågæs, ænder, lappedykkere og stor skallesluger og kikker specielt efter isfuglen.

Mødested: P-pladsen bag Sandbjerg Gods.

Turleder: Gert Fahlberg. Tlf. 74 46 83 21.

Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Turen går til Hartsø, Kegnæs.

Lørdag d. 8. april kl.10.00 til ca. kl.14.00

Der ses normalt mange rastende ænder, gæs og småfugle samt trækkende rovfugle. Vi kikker på, hvad der er på engen og i luften og går en tur i området.

Mødested: P-pladsen ved udkikshuset.

Turledere: Viggo Petersen. Tlf. 51 35 13 73 og Hans J. Leth Hansen tlf. 29 78 69 70

Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Augustenborg Slotspark.

Torsdag d. 20. april kl.18.30.

Vi vil især gå efter parkens karakterfugle: huldue, ravn og korttået træløber.

Mødested: P-pladsen i skovens nordøstlige hjørne.

Turleder: Svend Ove Jensen. Tlf. 21 60 02 56.

Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Nationalpark Vadehavet/Vadehavscentret, Okholmvej 5, 6760 Ribe,

Onsdag den 26. april kl. 9.50- ca. 16.

Fugleturen indledes med et besøg i det nyåbnede Vadehavscenter hvortil der opkræves et gebyr på kr. 100.

Herefter kører vi sydpå i private biler. Undervejs beslutter vi på hvilke lokaliteter vi vil gøre holdt og observere: Astrup Engsø, Rømmø, Ballum med mulighed for andefugle, vadefugle og rovfugle. Vejr og vind sætter dagsordenen.

Ingen tilmelding.

Husk stor madpakke og 100 kr. til Vadehavscentret.

Adresse: Okholmvej 5, 6760 Ribe

Turledere: Helle Regitze Boesen (40781620) og Lene Rasmussen (21657199)

Tur til Ballum Sluse og P-pladserne på Rømmødæmningen.

Den 29.4., kl. 13.00.

Vi vil se på vadefugle, gæs, rovfugle, 3 hejrearter og småfugle.

Varighed: 3 timer. Lavvande kl. 11.22.

Mødested: P-pladsen ved Ballum Sluse.

Turleder: Inger Sønnichsen, tlf. 23629934

Gå til Fugl 2017

På disse Gå til Fugl-ture får du mulighed sammen med andre at bestemme forårets fugle på stemmer, adfærd samt udseende.

Mød op **onsdage** i maj på nedenstående lokaliteter.
Egon Iversen og Karen Raagaard er med som lokalkyndige guider.
Mødetidspunkt: kl. 17.00 – 19.00
Mødestedet fremgår nedenfor.
Eventuelle ændringer annonceres på www.dof-syd.dk

3. maj: Hjartbro Skov ved Bevtøft, vest for Vojens
10. maj: Oksenvad Hede/Slevad Bro, nord for Vojens
17. maj: Kelstrup Plantage ved Holbøl, syd for Åbenrå

Ingen tilmelding. Vi slutter af med at hygge os sammen med medbragte klemmer.
Turleder: Helle Regitze Boesen (40781620)

Fredsmaj, Sønderkoven, Sønderborg.

Onsdag d. 3. maj kl.18.30.

Stedet har udviklet sig ret positivt. En del gæs og ænder mm.
Mødested: ved Fiskerhytten. Parkering: Vendepladsen på Hjort Lorenzens Vej
Turleder: Svend Ove Jensen. Tlf. 21 60 02 56.
Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Formiddagstur til Torup made.

Mandag d. 8. maj kl. 09.00 til kl.11.00

Kim vil gerne vise området frem, der hvor han bor.
Havørnen forventes rimelig sikker.
Mødested: P-pladsen ved Gammelgård 6
Turleder: Kim Hagen Andersen. Telf. 61 11 36 01
Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Kær Vestermark, Sønderborg.

Onsdag d. 10. maj kl.19.00.

Aftentur med kikkerten. De fleste forårsfugle skulle nu være dukket op.
Vores bedste sted for nattergal.
Mødested: P-pladsen i sydenden af det militære område.
Turleder: Svend Ove Jensen. Tlf. 21 60 02 56
Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Aftentur til Nørresø og Bremsbøl Sø.

Den 16. maj kl. 19.00.

Vi vil se på ænder, vadefugle, terner, småfugle og rovfugle.
Varighed: 2 1/2 time. Solnedgang kl. 21.30.
Mødested: P-pladsen ved Lægan, Møllehusvej.
Turleder: Peter Kjer, tlf. 61150707.

Pøls Rev på Sydals.

Onsdag d. 17. maj kl.10.00.

Vi ser på stedets sangere og andre småfugle. Chance for rødrygget tornskade og gul vipstjert.
Mødested: P-pladsen ved Pøls Rev. Kør gennem Neder-Lysabild og drej til højre ved Felsgaard.
Turleder: Svend Ove Jensen. Tlf. 21 60 02 56.
Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

OAS's store Sønderjyllands Safari

Lørdag d. 20. maj kl. 1.00 (fredag nat) til formentligt omkring kl. 18.00.

Altså også en natnaturlur.

En spændende heldagstur til nogle af de bedste fuglelokaliteter i Sønderjylland.
Fra Sønderborg kører vi samlet i minibus mod Rømø, hvor vi undervejs vil gøre holdt for at lytte efter Vagtler og Engsnarer. På Rømø bruger vi de sidste mørke timer på at lytte efter Natravn og på at de øvrige fugle langsomt vågner, hvorefter vi begiver os på safari rundt i Sønderjylland. Vi skal bl.a. besøge Lakolk Sø og Strand, Rømdæmningen, Ballum området, Magisterkøgen, Sølsted Mose, Draved Skov og Frøslev Mose og Plantage. Turens rute ligger dog ikke fast, og der kan improviseres i forhold til vejr og fugle. Artslisten skulle gerne komme på den gode side af 130 arter, og vi håber på arter som Sølvhejre, Rørdrum, Hedehøg, Vagtel, Engsnarre, Hvidbrystet Præstekrave, Grønspejtte, Sortspejtte, Natravn, Blåhals, Sortstrubet Bynkefugl, Skægmejse, Savisanger, Rødtoppet Fuglekonge, Fyrremejse, Pungmejse mm.
Bindende tilmelding til turleder senest mandag d. 16. maj helst på e-mail Der er dog kun 8 pladser, og de

besættes efter først til mølle princippet, så vent ikke for længe! Turens pris er på 100 kr.
Mødested: P-pladsen ved Stadion, Ringridervej, Sønderborg (overfor politistationen).

Turleder: mangler pt

OBS! Da OAS yder tilskud til turen, er den kun for OAS medlemmer!

Morgentur omkring Gram Slots-sø.

Den 21. maj kl. 04.00 til 07.00.

Vi vil høre og se mange forskellige fuglearter som yngler i det store skov- og sumpområde her lige klods op ad byen.

Turen afsluttes med rundstykker og kaffe/the på Gram Iergravs-museum.

Tilmelding er ikke nødvendig.

Turen arrangeres i samarbejde med Gram museumsforening og DOF-Sønderjylland.

Kontaktperson: Jesper Leegaard,

Margrethe Sø, Gråsten.

Onsdag d. 24. maj kl. 19.00 til ca. kl. 21.00.

En fredfyldt lokalitet med et hav af orkidéer.

Vi har før kunnet se op mod 30 fuglearter.

Mødested: P-pladsen ved skovkanten.

Indkørsel fra Felstedvej ca. 2-3 km fra slottet i Gråsten.

Turleder: Viggo Petersen. Tlf. 51 35 13 73.

Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Fugletræk ved Tontoft Nakke.

Lørdag d. 27. maj kl. 5.30 til kl.11.00.

Det store træk af småfugle er overstået, men der kan dukke ganske interessante arter op. Tidligere år er der set f.eks. pirol, karmindompap, hortulan. Der kan også være lidt havfugle og rovfugletræk? Fuglene ses ofte ret tæt på.

Mødested: Den østlige ende.

Turleder: Dennis Langholz. Tlf. 21 39 72 44.

Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Fugletræk ved Tontoft Nakke.

Søndag d. 28. maj kl. 5.30 til kl.11.00.

Gentagelse af lørdagsturen.

Morgentur i Gråsten Slotspark.

Onsdag d. 31. maj kl. 7.00 til ca. kl. 10.00.

Vi ser på fuglene ved Slotssøen og i parken og håber på godt vejr.

Tag kikkerten med. Nyd fuglenes sang.

Mødested: P-pladsen ved Felstedvej.

Turleder: Orla Jessen. Tlf. 23 20 13 43.

Arr.: OAS/DOF-Sønderjylland.

Tinglev Mose

Onsdag den 07. 06. 2017, 08:00 – ca. 11:00

Vi vil på turen rundt i mosen lytte til og se på lokalitetens fugleliv. Da mosen kan være meget fugtig tilrådes vandtæt fodtøj.

Mulighed for at rørhøg, trane, blåhals, nattergal og mange andre sangfugle vil være på plads i mosen.

Mødested: ved Søhuset med tilkørsel fra Visgårdvej. Følg skiltningen fra Bajstrup eller Bjerndrup.

Turleder: Egon Iversen. Tlf. 74 41 57 19.

Natravnetur.

Den 9. juni kl. 22.00.

Mødested: P-pladsen ved Bygma, Nørre Skærbækvej 61, Skærbæk.

Varighed: 2 timer.

Turleder: Inger Sønnichsen, tlf. 23629934.

Søgård Mose – nattergal og andet godt

Søndag 18. juni 2017 kl. 10:00 - ca. 13:00

Vi går fra P-pladsen forbi Søgård Sø ud til mosen, hvor tårnet besøges og tilbage igen til p-pladsen. Mulighed for trane, nattergal og mange forskellige sangfugle.

Mødested: P-Pladsen syd for motorvejsafkørsel 15 Søgård ved Avntoftvej.

Turleder: Egon Iversen (Tlf. 74415719) og Allan Gudio Nielsen (Tlf. 20890909).

PANURUS I 70'ERNE

AF HANS CHRISTENSEN

Panurus var midt i sine første 10 år. Fra starten og 70erne ud var bladet præget af redaktionsgrupper under uddannelse. Således var der efter Martin, Bjarne og Hans Oles læreruddannelser eller flytning udenamts (Hans Ole) for at få uddannelsen behov for en ny redaktion. Det blev i starten to statsskoleelever (Jesper Madsen og undertegnede). Med tiden, vores tid på Sønderborg Statsskole sluttede 1977, overgik redaktionen til Karsten Thomsen. Han tog senere Søren Mainz og Peter Damgård ind i redaktionen. Da Karsten var færdig på Statsskolen blev redaktionen i 1978 udvidet med Kim Winther og Knud Nielsen, og bladet fik derved også et mere typografisk fagligt præg.

I 1973 tilbød bladet at skrivelystne forfattere efter ønske kunne tildeles et helt særnummer af bladet. Til dato er dette dog ikke sket siden Martin Iversens særnummer i 1971 om Miang Dam.

Bladet var t.o.m. 1978 altid med den velkendte Skægmejseforside. Skægmejse er signatur for OAS, der blev dannet i 60erne på den tid Skægmejse (Panurus biarmicus) indvandrede til Danmark. Bladet blev skrevet på skrivemaskine, helst leverede forfatterne selv færdige tekster, der skulle have 48 anslag pr. linie, hvilket redaktionen jævnligt måtte indprente glemsomme forfattere. Det videre redaktionelle arbejde var på bedste klippe-klistrefacon, og for vores vedkommende blev bladet afleveret til offsettryk hos Carl C. Biehl i Rinkenæs. Der var en smule variation i tryk kvalitet og forsidens farve. Gode tegnere havde vi bl.a. i Bjarne Golles og senere Karsten Thomsen. Fotos var de første mange år stort set ikke teknisk mulige. Der var annoncer fra boghandlere, optikere og fotohandlere, og dengang også fra

spritbåden Sønderborg til Gelting. For dem der ikke blev alt for 'besoffen' eller søsyge på turen var Geltinger Bucht dengang som nu et fint sted for lommer, havænder og nordisk lappedykker, og måske var det også sådan vi opdagede trækstedet Geltinger Birk.

En af de særligt flittige skribenter gennem årene var Olaf Behrends med ofte lange artikler om trækket omkring Als (især rov- og vade-fugle mm), ægsamlere og vores fugleliv i relation til det syd for Flensborg fjord, hvorfra flere arter i den tid indvandrede eller formodedes at være på spring til at gøre det. Da det for fuglene var at sprede sig fra det trygge, kontinentale klima syd- og østpå mod det blæsende og kolde NV-Europa lærte vi her et udtryk som 'Den atlantiske klimakile'. Dette pust fra havet var især til ugunst for insektædende arter, så indvandringen skete med forskellig fart arterne imellem, ja nogle arter udeblev tilmed eller gik tilbage igen. Turtelduen er f.eks. nærmest forsvundet i de nordligste plantager i Slesvig-Holsten, hvor jeg tidligere havde den næsten som karakterfugl i sommertiden.

Af faunistisk karakter indeholdt bladet derudover en del småartikler, f.eks. 'Triel ved Vidåen', bestemmelse af de tre Præstekrave-arter, 'Tur til Pyrenæerne' og 'Tur til Nordsjælland', og ofte måtte redaktionen spæde til med stof for at få et færdigt blad med de lovede sidetal. I Jespers og min redaktionstid blev der startet en rubrik til notitser – 'Dæ å æ fowl'. Bladets område var naturligt nok Als og Sundeved, hvor OAS var opstået, men med redaktionsmedlemmer i Tønder kom der en del stof fra Vadehavet og Tøndermarsken, hvortil foreningen jo også jævnligt havde ekskursioner. Dette var især tydeligt efter 1976, da DOF fik sin lokalafdeling for Sønderjyllands amt. I 1979

kom lokalafdelingen så med i ansvaret for Panurus, der nu også fik en Sortterne som vartegn.

Det var i 70'erne et af de første landsdækkende fugleprojekter blev sat i søen, nemlig Atlas 1971-74, som bl.a. Tommy Dybbro skrev om ved at bringe foreløbige udbredelseskort for Musvåge som lokkemad henimod projektets slutning. Jeg fik selv nogle kvadrater vest for Gråsten, og vi fuglefolk i Gråsten organiserede vore egne Atlaslejre i Midtsønderjylland, hvor dækningen ellers ville blive mangelfuld.

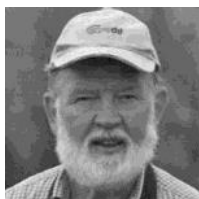
Af mine egne Atlasbidrag kan man i dag undres over tre af de 4 'sandsynlige' ynglefund af Sortspætte. I Kiskelund (hørt 16.feb.1974) og Bommerlund plantage (syngende 10.marts 1974) havde jeg krydset af som det famøse 'territoriehævdende'. I Vandling skov ved Haderslev husker jeg der blev fundet hakspor af sortspætte (28.juli 1973) på vores atlaslejrur. Det er angivelser jeg selvkritisk vil sætte et stort '?' ved i dag – det er alt for tyndt til at nærme sig ynglefund.

I 1973 var der en omtale af fuglelivet ved 'Vidåen', den strækning der efterhånden er velkendt under navnet Magisterkogen og Rudbøl sø. Stor kobbersneppe ynglede, Rørhøg blev ikke omtalt som ynglende og Græshoppesanger var tvivlsomt ynglende. Oplysninger man kan undres over i dag, hvor vi kan se Atlaskortene fra den tid. Måske spillede den tids ægrøvere ind på, hvad man turde skrive om som ynglefugle?

Inden Jesper og jeg måtte forlade skuden (der heldigvis fortsat sejler i bedste velgående) pga. uddannelser havde Panurus rundet de 10 år, og vi samlede derfor i 1977-1 et index over de forløbne årgange. Bortset fra indholdsfortegnelser i hvert nummer er sådanne index'er ikke blevet gentaget.

Efter nu 50 år er bladet indholdsmæssigt stort set sig selv, med én væsentlig forskel. At skrive en artikel, sætte den op og få den trykt er for alle blevet betydeligt lettere. Alle kan vist blive enige om, at det er et superflot blad vi har.

Generalforsamling i OAS

AF KAJ ABILDGÅRD

Arets generalforsamling d. 29. jan. blev som sidste år afholdt på Knøs Gård i Høruphav.

Forinden gik deltagerne kl. 13 en tur ved Trillen under ledelse af Viggo Petersen. Trods det noget dårlige vejr dukkede flere interessante fugle op og blev noteret i regnskabsbøgerne.

Klokken 15 startede selve mødet. Forinden blev der afholdt 1 minuts stilhed til minde om Anker Hansen, Sønderborg. Herefter fulgte selve generalforsamlingen, som blev afholdt efter foreningens love.

Valg af dirigent. Det blev Hans J. Leth Hansen

Formandens beretning. Lavet af Kaj Abildgaard, men i dennes fravær oplæst af Orla Jessen og lød således:

Det bliver snart hvert år, at jeg må nævne klimaaendringer og følgerne deraf.

Sølvhejernes antal på Nordals har flere gange været over 10. Utroligt. En tophejre i flere uger ved Slivsø var også en af de usædvanlige, og sibirisk jernspurv samt hvidkindet værbling har helt usædvanligt også fundet vej til os (eller er faret vild?)

Dertil kommer, at vi kan glæde os over de sidste års milde vintre, som nu har gjort at arter som slørugle, isfugle og skægmejser igen er blomstret op i antal.

Årets ture.

Vi havde annonceret 23 ture. Heraf blev kun tur til Gelting Birk aflyst pga. svigtende deltagerantal. Vores 2 heldagsture var også fint belagt. De er lidt dyre at gennemføre, idet de koster os kr.300 pr. deltager, så vi bør lige have en snak, om deltagergebyrets størrelse er passende? Turene er ellers meget populære, og de første reservationer er foretaget.

Aktiviteter derudover

Standen på Universe på Nordals var vi igen med på. Der blev ikke tegnet så mange nye medlemmer, men deltagerne havde en hyggelig dag og fik mange gode fuglesnak med gæsterne.

Medlemstallet nu

Alene medlem af OAS	74 enkelte + 10 ægtepar = 94 medlemmer
Medlem af både OAS og DOF	48 enkelte + 4 ægtepar = 56 medlemmer
I alt	122 + 28

Det giver 136 betalende og 14 ægtefæller. I alt 152 medlemmer.

Vores hjemmeside og galleri.

Vores foreningssider på nettet fungerer tilfredsstillende, men de burde benyttes lidt mere.

www.oasweb.dk fortæller uændret om foreningen og bestyrelsen. Her kan også ses vore kommende ture. Endvidere findes også beskrivelser af vores mange gode lokaliteter. Endelig

finder du her oversigt over de bøger m.v., som kan lånes.

<http://galleri.oasweb.dk> er stedet, hvor du finder fotos vedrørende foreningen og fra vores ture. I må gerne lægge flere fotos ind både fuglefotos og fra vores ture.

<http://blog.oasweb.dk/> er siden, hvor du kan skrive om dine oplevelser, iagttagelser eller andet om foreningen og fuglelivet. Her er rigelig plads til flere indlæg.

DOF-basen.

De 10 mest flittige af vores medlemmer har lavet ca. 36.000 observationer i vores område.

Panurus.

Næste nummer af Panurus bliver et jubilæumsnummer, da bladet udkom for 1. gang for 50 år siden.

Bladet har selvfølgelig i løbet af så mange år gennemgået en stor udvikling og det fremstår i dag som et flot blad, som vi får megen ros for. Det kan vi ikke mindste takke Gabor for, eftersom han nu trofast har været redaktør omkring 5 år. Det har den nye redaktør Viggo Petersen ikke ville stå tilbage for, og han har lavet endnu flere forbedringer, ligesom han har lavet en betydelig forbedring af vores medlemsfolder.

Vi skylder også en tak til Egon Iversen, som i mange år har sørget for bladets udsendelse. Han har valgt at stoppe med udgangen af 2016. Fremover bliver det også Viggo Petersens opgave. Viggo er for nylig gået på pension, men har endnu ikke kunnet gå ned i arbejdsenergi! *Kaj Abildgaard har lavet en fejl i artikel i sidste nummer om kolibrier. De var på Costa Rica de blev set og ikke Sri Lanka.*

Sønderborgs ansvarsart.

I nogle kasser blev der ved sidste gennemgang fundet lidt rigelig med æg. Vi fik mistanke om, at der var noget galt. Ved et kontrolbesøg måtte vi da også konstatere, at æggene ikke var udruget. Vi fik dem hældt ud og lagt frisk halm i redene, så næste år ser vi ikke gerne den slags gentage sig.

Vi har også måttet notere, at flere af kasserne ikke havde været i brug. Derfor har vi fjernet grene, som måske kunne genere indflyvning. Andre kasser har vi flyttet. Specielt har vi aldrig fundet æg fra hvinænder i de kasser, som var opsat til dem. Vi har derfor sat nogle af disse kasser op på bedre egnede steder. Nu vil vi godt se resultater.

Nye vådområder

Bundsø er nu helt fyldt med vand, så rigeligt. Det er især efter at slusen ud til Mjels er blevet åbnet. Forsøg på at få lavet nogle øer deroppe er endnu ikke lykkedes. Det mest positive deroppe er udviklingen af antal besøgende sølvhejre *og de sorthalsede lappedykkere.*

Birkepølprojektet synes gået i stå, men jeg har dog ikke opgivet håbet, om at det bliver til noget.

Kommunen har dog meddelt på møde for et halvt år siden i det grønne råd, at NaturErhvev er i gang med jordfordelingsprocessen. Ikke sødannelse, men tilbageholdelse af vand, idet der vil blive pumpet mindre. Forventes gennemført indenfor to år.

Ugeavisens gættekonkurrence.

Vi fik også i 2016 gennemført "Gæt en fugl" konkurrencen med Sønderborg Ugeavis. Der kom som sædvanlig rigtig mange besvarelser og mange gættede Svend Oves husrødstjert rigtigt.

Hovedpræmien en god kikkert skænket af optiker Bleshøj får selvfølgelig også mange til tasterne.

Fugletårne omkring os

Hartsøhuset står, som man kan forvente. Viggo har lavet lidt reparationer på det.

KettingNor tårnet er i dårlig stand, og bør repareres. Hvis ikke det sker, er der stor risiko for at det bliver taget ned. Jeg har taget mål til nogle nye planker, som jeg regner med, at vi får fra Naturstyrelsen. Vi bør selv lave en arbejdsgruppe og få det lavet.

Havørn.

Havørnen ses efterhånden ret ofte i vores kommune. Med sikkerhed ved vi, at den har ynglet på Sydals og fået 1 unge. På Nordals er ørnene ikke blevet set ved deres rede og i første halvdel af året heller ikke i området. Til gengæld er der i den sidste del af året blevet set mindst 3 ørne, hvoraf den ene var en unge. Da den var ringmærket, kan det ikke være en ørn fra Als, da disse ikke er ringmærkede.

Kystprojekter

Projektet ved Universe på Nordals er der ikke sket så meget ved endnu? *Torben Golles oplyser dog, at der nu er ansat en direktør. Anlæggelse af havn skulle pt være taget ud af projektet. Et af problemerne her er, at havet er et Natura 2000 område pga. pæn forekomst af marsvin.*

Svarthag
Foto: Svend Ove Jensen

Fugleinfluenza

Det nyeste udbrud er især et stort problem for fjerkræavlerne, da det kan give alvorlige afsætningsproblemer. Men også for vilde fugle er det slemt, og det er især for de fugle som spiser ådsler, der nemt kan være sygdomsbefængte. Her er det specielt havørnene, som er blevet ramt. På landsbasis er der nok død 5-6 stykker. Sidst blev der anmeldt en ung død ørn ved Haderslev.

Skarvkolonien ved Oldenor

Vi har lige set, at ca. halvdelen af træerne ved Oldenors vest ende er blevet fældet. Det synes sket for at give et fint udsyn over søen fra en ejendom, som er sat til salg. Der er tale om bl.a. nogle 20 årige egetræer på et stykke jord ejet af Naturstyrelsen. Det er alvorligt, når der fældes bevoksning på jord, som ikke tilhører en selv. Sagen er taget op af Naturfredsforeningen. *Efterfølgende viser det sig, at Naturstyrelsen havde givet lov til nedskæringen. Dette kan dog også være betænkeligt, idet det kan danne præcedens.*

Spejderlejren 2017

Som bekendt skal der til sommer afholdes en kæmpestor lejr med 40.000 spejdere. Vi bør benytte lejligheden til at komme i kontakt med disse unge mennesker og gøre dem mere interesseret i fugleliv. Vi satser på at få en stand på lejren evt. sammen med Naturfredningsforenin-

gen. Arbejdsgruppe bør laves. *Er endnu ikke blevet oprettet.*

Fremlæggelse af regnskab. Regnskabet udviste et underskud på kr.2.600, hvilket skyldes at et Panurusblad fra 2015 først blev betalt i 2016. Ønsker noget at se regnskabet på tryk, kan det rekvireres hos formanden eller kassereren. Regnskabet blev godkendt.

Regnskabet hos DOF for bladet Panurus er lidt trængt. Torben Golles fra SIB tilbød b.a. at tegne en annonce til kr.1.000. Derudover har yderligere en annoncør meldt sig.

"Redekassebyggeren" betaler ikke noget for sin annonce. Til gengæld får vi 10 uglekasser til DOF/OAS. Vi aftager 4.

Fastlæggelse af kontingent (for 2018): Uændret

Valg til bestyrelsen: Hans Jørgen Leth Hansen, Svend Ove Jensen, Per Berthing og Preben Jensen blev genvalgt. Ligeledes blev 1. suppleant Lars Peter Hansen og 2. suppleant Viggo Pedersen genvalgt.

Valg af 2 revisorer: Hans Jørgen Leth Hansen og Klaus Bo Jensen blev genvalgt.

Indkomne forslag: Ingen

Eventuelt: Panurus nye redaktør blev rost meget!!

Panurus evt. overgang til elektronisk udgave blev diskuteret, men det var der ikke stemning for. Til gengæld vandt et forslag om mere aktualitet på hjemmesiden gehør, og bestyrelsen blev opfordret til at undersøge mulighederne.

Lars Peter havde hørt rygter om sejls på Kær Vig i forbindelse med spejderlejren, og der var bred enighed om, at det ville være voldsomt belastende for søens fauna. *(Spejderne skal kun sejle på Alssund)*

Arbejdsgruppe til renovering af fulgetårnet ved Ketting Nor blev startet af Hans Jørgen, Viggo og Klaus Bo. + *Kaj*

Tekst i kursiv er tilføjet af undertegnede efterfølgende.

En af vores meget benyttede turledere i Sønderborg er død

AF KAJ ABILDGAARD

Lige efter jul 2016 fik vi den sørgelige meddelelse, at ANKER HANSEN var afgået ved døden.

Anker har været med i bestyrelsen for OAS i knap 30 år og var en meget benyttet turleder. Han var en munter mand, og det var altid en fornøjelse at være med på hans ture. Derudover var han i mange år med til at opsætte og kontrollere redekasserne for Stor Skallesluger.

Vi vil savne ham.

FORMANDENS KIKKERT

AF JØRN VINTHER SØRENSEN

DOF-Sønderjyllands årsberetning for 2016

Medlemmer

Antallet af medlemmer viser et lille fald. Ultimo 2016 viser medlemslisten, at vi var 423 medlemmer.

Det tal kan vi jo analysere på mange måder. En kendsgerning er det dog, at befolkningstallet i de 4 kommuner: Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder er faldet fra 231.107 i 2011 til 227.682 i 2016 – altså med 1,5 %.

I samme periode er befolkningstallet vokset med 3 % for hele landet.

Går man tættere på tallene, er der 280 af vore medlemmer, der har oplyst deres alder: 23 heraf er over 80 mens kun 9 er under 40.

Vi kan kun opfordre til, at vi gør mere for de unge mennesker. For ellers hensynger foreningen. Og det skal nok ikke være på vores præmisser, men på de unges præmisser. Og der skal også være plads til nørdet hit-jægeri. (Her er det formanden, der taler). Når disse unge mennesker så bliver gamle som os andre, så har de så stort kendskab til det danske fugleliv, at de kan deltage i naturbeskyttelse med gode indspark.

Arrangementer m.m.

2016 blev meget lig det forrige år, både med hensyn til antal af arrangementer og forskelligheden af disse. Der blev igen afholdt lidt under 50 arrangementer og igen med Haderslev og Sønderborg som de mest aktive kommuner. Der er fortsat et godt samarbejde med OAS og de fleste af turene er åbne for begge foreninger. Fugleværnsfonden har afholdt 8 arrangementer i vores område, udover indvielsen af Sølsted Mose, hvilket er 3 mere end sidste år. Dette skyldes helt sikkert jubilæumsåret.

Ud over de almindelige ture har vi igen haft to "Ørnens Dag" arrangementer og deltaget på Natur- og Jagtmessen på Gram Slot, hvor vi udover at have en bemandet stand, guidede besøgende på flere fugleture i løbet af weekenden.

Tønder-gruppens næsten traditionelle tur til Schlüttsiel i det tyske vadehav blev i 2016 droppet til fordel for en tur til "Storkebyen" Bergenhusen.

I 2016 har vi også været i arbejdstøjet, da vi i april hjalp Fugleværnsfonden med en strandrensning på Stormengene og i november ryddede hyldekrattet på Lindholm i Slivsø.

Derudover har vi i DOF-Sønderjylland haft:

Årsmøde og generalforsamling på Hohenwarte, ATLAS III-møder, foredrag og kursusdage med Klaus Malling Olsen og julehygge/juleklip i Haderslev Lokalgruppe.

Naturbeskyttelse

DOF Sønderjylland har i 2017 haft 2 større sager, udover dem der er nævnt andre steder.

Den ene har været af give høringssvar til Heliport på Rømø.

DOF Sønderjylland deltog i borgermødet på Rømø, og har efterfølgende givet høringssvar, hvor DOF Sønderjylland tydeligt har givet tilkende, at vi er modstander af heliport på Rømø, fordi det vil medføre forstyrrelse af fuglene, og specielt hvidbrystet præstekrave og dværgterne. DOF Sønderjylland har intet hørt efter høringssvaret er givet.

Den anden har været en sag, hvor Fredningsnævnet havde indkaldt til fællesmøde angående Saltvandssøen. Sagen handlede om, at Tønder Kommune ønskede at give tilladelse til at busser med guider fra Sort Sol Safari kunne køre inden for fredningen, hvilket der ikke gives tilladelse til i fredningen. Der er end ikke tilladelse til at færdes til fods i området. DOF Sønderjylland var imod det ansøgte. Fredningsnævnet meddelte efterfølgende afslag.

Fuglene

Havørnen

Fra de første etablerede sig i 1996 er det kun gået en vej, fremad. Under Atlas III er havørnen således blevet konstateret som sikker ynglefugl i hele 78 kvadrater, heraf de 8 i Sønderjylland. I starten havde vi fuglen ved Bankel Nor og ved Hostrup sø, men nu har vi også fået havørnen til den vestlige del af Sønderjylland. Fuglen fascinerer i den grad befolkningen og har få fjender. Det bliver spændende at se, hvor mange par vores landsdel kan huse. Fremgangen er ikke kun et resultat af, at arten er gået frem i Tyskland og derfor har spredt sig til Danmark, men er også et resultat af den førte politik inden for de seneste 2 årtier. Vi har fået flere søer som f.eks. Hindemøse, Slivsøen og Oldenør. Daværende miljøminister Svend Auken kan vi takke for mange ting.

Tranen

Sandelig også en succeshistorie. For bare 20 år siden fandtes den ikke i Sønderjylland som ynglefugl. Nu er den sikker ynglefugl i mindst 20 ATLAS-kvadrater. Den behøver bare en mindre utilgængelig mose, hvor den i fred kan gå rundt med sine unger, for at den kan finde på at etablere sig.

Biæderen

Også i 2016 var biæderne på deres yngleplads. I 2016 er biæderne også dukket op på en nordjysk ynglelokalitet. Vi vil fortsat opfordre folk til at holde fundet i Sønderjylland hemmeligt samt at undlade at nærmere sig rederne.

Mellemflagspætten

I år skal vi simpelthen finde et sikkert ynglefund af arten til vores ATLAS-projekt. I 2016 blev fuglen set ved Kollund og en sandsynlig i Gråstenskovene. Lige syd for Flensborg fjord findes der nu en ganske pæn bestand af mellemflagspætter, og den breder sig fortsat.

Hvidbrystet præstekrave

Hvidbrystet præstekrave yngler på Rømø og på Fanø som de eneste steder i Danmark. 2016 blev et godt år for arten på Rømø. Der har været mindst 30 par og det største antal, der er set er 146 d. 17. juli af Michael Schwalbe. Kun en gang er der indtastet flere i DOF-basen, og det er tilbage i 2003 med 160 fugle. Der er tale om en art, der er truet fra mange sider.

Oversvømmelse i yngletiden. Ofte ser vi, at fuglenes reder bliver oversvømmet i forbindelse med kraftig vestenvind i ynglesæsonen. Dette var vi heldigvis forskånet for i 2016.

Turister. Rømø bliver hvert år besøgt af mange badende gæster. Badesæsonen var kold i år

(heldigvis, set med præstekravens øjne). Men en stor tak skal også lyde til Naturstyrelsen for deres store arbejde med at indhegne de steder, hvor fuglene yngler.

Andre forstyrrelser. I 2015 fik vi heldigvis stoppet Zentropas projekt med at ville optage film oven i rederne midt i juni måned. Nu truer en heliport på den sydlige del af øen. Vi har sendt vores høringssvar til Tønder Kommune, hvor vi bl.a. med henvisning til den hvidbrystede præstekrave protesterer mod etableringen af en heliport på øen. Heldigvis er vi ornitologer ikke de eneste, der er modstandere af en heliport. Sommerhusejerne protesterer også på det kraftigste.

Blåhals

Blåhalsen blev ikke registreret i 1990ernes ATLAS-projekt. Nu er den i hele Sønderjylland. Først dukkede den op i Tøndermarsken. Så blev den mere almindelig der og begyndte at sprede sig op langs den jyske vestkyst. Nu spreder den sig også ind i det midtsønderjyske. Selv havde jeg glæden af, at der var mindst 5 syngende hanner i mit ATLAS-kvadrat ved Mølby i 2016. Det er en flot fugl, der tillige også synger godt og tilmed også om natten ☺

Hvid stork

Den hvide stork yngler med 1 par i Sønderjylland i Smedager. De fik en unge på vingerne. Resten døde af sult. Det er desværre sådan med det moderne danske landbrug, at det ikke levner ret meget plads til engfuglene – herunder storkene. De kan simpelthen ikke finde føde nok til at kunne opfostre deres unger. Helt anderledes ser det ud i Slesvig-Holstein. Her har de over 300 par storke.

DOF havde sidste år gang i en underskriftsindsamling for at bevare de danske enge. Får vi flere enge med sjapvand og masse af frøer og tudser, så vil der også være gode chancer for at få flere par storke i Danmark.

Øvrige fugleagttagelser i 2016

2016 vil blive husket som året med masseforekomst af gåsegrib i Danmark. Heldigvis lykkedes det Bjarne Nielsen at spotte en ved Slivsøen d. 2.juli, så den blev også set i vores landsdel. De 33 andre fugle er helt sikkert også fløjet hen over Sønderjylland. Ufatteligt at så mange gribbe kan forsvinde fra landet uden at blive spottet. Men de kan også flyve højt. De nordjyske fugle kom også helt op i skyerne på vejen fra Dall Hede til Vesterris Plantage. Og i den højde er de altså svære at spotte. I Vesterris Plantage kunne de også gemme sig godt og grundigt.

Selvom DOF Sønderjyllands Facebook-gruppe er tiltænkt fugleobservationer i Sønderjylland, tillod jeg mig at omtale gåsegribbene den dag, de gik til overnatning i Vesterris Plantage. Flere sønderjyske ornitologer drog afsted dagen efter og fik også set gåsegribbe i hobetal☺

Terekkliren lod sig igen se i 2016 i 3 uger fra d. 27. juni til d. 19. juli. Den er efterhånden ved at være en gammel fugl, da den er set siden 2008 samme sted på de helt samme sten i Margrethekog tæt på grænsen til Tyskland. Ses fra grænsevejen på den tyske side.

Det største tilløbsstykke blev dog tophejren fundet af Svend Anker Schwabs ved Slivsøen. Svend hørte en mærkelig lyd fra kanalen nord for søen, som han ikke umiddelbart kunne bestemme. Så han satte sig for at finde ud af, hvad det var. Havde han ikke gjort det, kunne fuglen sagtens have gemt sig i de næsten 14 dage, hvor den var ved Slivsøen uden at blive bemærket. Gad vide hvor mange sjældne fugle, som det ikke lykkes for os at finde?

Men Svend Anker Schwabs gjorde det helt rigtige. Han satte sig for at bestemme den fugl, som han ikke umiddelbart kunne bestemme. Det er på den måde, at man bliver dygtigere til at bestemme fugle, men det er også på den måde, at man finder de interessante ting.

Lokalgrupper

Her en status for de to lokalgrupper i DOF-Sønderjylland:

Haderslev

Også i 2016 var der flot tilslutning til de tiltag, som vi i Haderslev Lokalgruppe havde taget initiativ til.

Den traditionelle tur til Tørning Mølle og Christiansdal Vandkraftværk i årets begyndelse var velbesøgt.

Foråret bød på 3 ture efter "Gå til Fugl" – konceptet, nemlig til:

- Karen Raagaards ejendom ved Fjelstrup, nord for Haderslev
- Rode Skov/Mose ved Holbøl syd for Åbenrå
- Hjartbro Skov ved Bevtøft vest for Vojens

I slutningen af oktober holdt Klaus Malling Olsen foredrag om udvalgte rovfugle. Dette arrangement trak 50 tilhørere, som fik en god og udbytterig aften.

Efterfølgende blev der afviklet et yderst vellykket kursus med Klaus Malling Olsen som kursusleder. Temaet i år var: Det sene efterårs vand-og vadefugle samt småfugle. Én dag med teoretisk gennemgang, hvorefter halvdelen kom på tur i felten dagen efter, mens den anden halvdel måtte vente en dag, inden det var deres tur til feltoplevelser.

Til foredraget var der gratis adgang, mens deltagerne betalte en kursusafgift for de 2 kursusdage.

Både foredraget og fuglekurset med Klaus Malling Olsen var arrangementer for hele DOF Sønderjyllands-området, men da det var folk fra Haderslev Lokalgruppe, der stod for det, er de taget med her.

I sensommeren arrangerede lokalgruppen 2 ture til Halk Nor, Halk Skydeterræn og stranden ved Halk Camping.

Året sluttede med den traditionelle juleafslutning med fugleflet og Torbens Andersens flotte fotos. Igen med flot deltagelse. Flere hyggesnakkede vist bare i stedet for at flette fugle – men det gør jo ikke noget😊

Haderslev Lokalgruppe sender stadig "Nyhedsbreve" ud til dem, vi har stående på vores mailliste.

Tønder

Aktiviteterne i Tønder Lokalgruppe er udelukkende fugleture og det er også blevet til 7 i 2016. Igen har der været en tur til vores sydlige naboland, denne gang til storkebyen Bergenhusen.

Atlas III 2016

Det tredje og næstsidste år i det 4-årige Atlas-projekt er gået sin gang.

Atlas møder

I foråret 2016 har vi ikke afholdt noget Atlas møde i DOF Sønderjylland, idet der sent på året søndag d. 8. november 2015 blev afholdt et møde for alle kvadratansvarlige i DOF Sønderjylland på Røde Kro Kro.

D. 29. - 30. oktober 2016 afholdt projektledelsen årsmøde for lokalkoordinatorer og kvadratan-svarlige. Det foregik på Skærbæk Kursus- og Fritidscenter, Skærbæk. Her deltog i alt 84 personer, heraf 10 fra DOF-SJ: *Karen Raagaard, Hans Christensen, Jesper Leegaard, Kjeld Hansen, Klaus Dichmann, Lars Peter Hansen, Ole Tønder, Peter Kjær Hansen, Gerd Bonnesen & Bjarne Nielsen.*

Atlas lejre

I hele landet blev der afholdt 2 Atlas-lejre med deltagere fra hele landet. Igen i år var DOF Sønderjylland godt repræsenteret på begge lejre.

D. 19. - 22. maj 2016 afholdt DOF Nordjylland en mini Atlas-lejr i Han Herred. Basen var i Aage V. Jensens gæstehus i Vesløs, Vejlerne. Der var i alt 13 deltagere, heraf 3 fra DOF-SJ : *Gerd Bonnesen, Lene Teppel Rasmussen & Bjarne Nielsen.* Det resulterede i 580 observationer, 19 kvadrater, 16 sene forårs-TTT, 50 arter pr. kvadrat

D. 6. - 12. juni 2016 afholdt DOF Storstrøm Atlas-lejr på Lolland-Falster, som var meget dårligt dækket med hensyn til observationer og TTT. Heri deltog den centrale projektledelse fra Fuglenes Hus. Basen var i Bursø Naturskole ved Maribo Sønderø. I alt 20 deltagere deltog, heraf 3 fra DOF-SJ: *Gerd Bonnesen, Ole Tønder & Bjarne Nielsen.* Deltagernes indsats resulterede i 2.883 observationer, 76 kvadrater, 28 sene forårs-TTT, 126 arter.

Igen i år må lejrene siges at have været en kæmpe succes, hvor det lykkedes at opgradere alle de udvalgte kvadrater til en god dækning. Deltagerne var i gang fra tidlig morgen med registrering til sen aften, hvor der blev tastet ind på livet løs. Forplejningen var helt i top, og som altid var der et godt sammenhold mellem deltagerne, der efter dagens indsats hyggede sig med at fortælle om de forskellige observationer og sjove og bizarre oplevelser, man havde været ude i på dagens ture.

Tiltag på Atlas III-webben i 2016

Et af de vigtigste tiltag på Atlas-webben i årets forløb er at projektledelsen omkring d. 1. marts 2016 indførte et fænologifilter. Baggrunden for dette er at sikre høj kvalitet og et sammenligneligt grundlag med tidligere atlasundersøgelser.

Filteret frasorterer i kortvisninger og statistikker indtastninger af mulige og sandsynlige ynglefund, hvis observationsdatoen falder uden for de datointervaller, som angives i filtret. Dette er især vigtigt for arter, der har et stort træk gennem Danmark om foråret, hvor fuglene synger undervejs. Jo sjældnere en art er, og jo flere antal fugle af en art, som kan registreres syngende på gennemtrækket, jo skrapere er filtret sat. Selvom filtret har frasorteret en observation, er den ikke slettet og den figurer stadig inde i systemet.

Omkring 1. marts 2016 blev der åbnet op for, at kvadratan-svarlige kan afgive TTT.

Den 17. marts 2016 blev den nye liste over hemmeligholdte arter implementeret.

Samarbejdspartnere

OAS

Vi har et godt samarbejde med OAS om primært fælles fugleture.

På www.dof-syd.dk kan man læse om alle de fugleture, som er planlagt afholdt i 2017.

Vi samarbejder også om vores blad PANURUS, som udkommer 4 gange årligt. OAS bidrager med kr. 3.000 kr. pr. nummer.

I efteråret 2015 havde vi i bestyrelsen en debat om Panurus fremtid. Det havde gennem året været svært at skaffe tilstrækkeligt med stof og udgiften til trykning af bladet og porto udgjorde en betragtelig del af vores budget. Ole Tønder fra bestyrelsen deltog på OAS generalforsam-

ling d. 24. januar 2016, hvor han fremlagde bestyrelsens overvejelser. Det resulterede i en debat, hvor der fremkom flere kommentarer og ideer fra forsamlingen. Det endte med, at OAS forhøjede deres bidrag pr. blad med 500 kr. så bidraget nu udgør 3000 kr.

Naturstyrelserne

Ifølge aftale med Miljøministeriet skal lokalafdelingerne i DOF have et årligt møde med Naturstyrelsens lokale afdelinger. Det betyder for DOF Sønderjylland, at vi skal mødes med Naturstyrelsen Vadehavet og med Naturstyrelsen Sønderjylland.

Mandag d. 30. maj deltog Jørn Vinther Sørensen fra DOF Sønderjylland og Peter Tougaard fra DOF Sydvestjylland i møde med Naturstyrelsen Vadehavet. Fra NST Vadehavet deltog skovri-der Bent Rasmussen, skovfoged Jens Hjerrild Hansen og vildtkonsulent Ole Noe.

Vi havde bl.a. følgende emner på dagsordenen:

Regulering af bramgæs. Dette fandt sted på Mandø og ved Sneum Sluse i 2016, men kunne også have fundet sted på Ballum Enge.

Vi fik oplyst, at NST Vadehavet har givet 6 tilladelser til at skyde op mod 200 bramgæs – max 10 pr. dag pr. tilladelse. Der blev således givet tilladelse til nedskydning af bramgæs helt frem til d. 31.maj.

Med henvisning til de ynglende store kobbersnepper påpegede vi, at det var uheldigt med den- ne forstyrrelse i kobbersneppens yngletid.

NST Vadehavet har bedt Aarhus Universitet foretage en konsekvensundersøgelse på Mandø. Undersøgelsen vil danne baggrund for nye reguleringstilladelser.

Saltvandssøen. Som mange fandt ud af i foråret, så var Margrethekog tørlagt i en lang periode. Jens Hjerrild Hansen orienterede om forløbet omkring Saltvandssøen ved Margrethe Kog. Ind- køb af nye pumper og en ny operatør skal sikre balancen i søen for fremtiden. Tekniske proble- mer og gamle pumper betød, at der i en længere periode ikke var vand i Saltvandssøen. Uhel- dige omstændigheder, der gerne skulle være en enkeltstående problematik.

Tirsdag d. 25.oktober deltog Martin Liebermann og Jørn Vinther Sørensen i møde med Natur- styrelsen Sønderjylland, hvor skovfoged Martin Reimers repræsenterede NST.

Udover at vi talte om rydning af mågeøen i Slivsøen for trævækst (se andetsteds), blev vi ori- enteret om Naturstyrelsens hævning af vandstanden f.eks. i Oleskobbel og Skelde Kobbelskov. Drænedes askeskove gøres fugtige ved at fylde grøfter til. Herved opstår sumpede områder og mindre søer. Det bliver spændende at se, hvilken betydning det får for fuglelivet. Får vi en be- stand af svaleklire på Als?

Naturstyrelsens brugerråd

Jørn Vinther Sørensen er repræsenteret i Naturstyrelsens brugerråd Sønderjylland og Bent Pedersen er repræsenteret i brugerråd Vadehavet.

Grønne Råd

Alle 4 kommuner har et Grønt Råd, hvor repræsentanter fra DOF, DN, Naturstyrelsen, Land- bruget, Sportsfiskerne, Friluftsrådet og kommunen m.fl. mødes 1-2 gange om året.

Martin Lieberman sidder i Haderslev, Kaj Abildgård sidder i Sønderborg, Lene Teppel Rasmus- sen sidder i Aabenraa og Martin Iversen i Tønder.

Samarbejde med NABU (Naturschutzbund Deutschland)

I 2016 fik Lene Rasmussen og Elisabeth Bech igen tilbudt at passe NABU-infohytten på Ham-

burger Hallig i Nordfriesland. Arbejdet gik ud på at informere de gæster, der lagde vejen forbi, om fuglene, naturen og kulturen i området og i det hele taget give gæsterne en god oplevelse. I løbet af de 7 dage vi var der, havde vi over 350 besøgende – og vi talte med dem ALLE. De fleste var selvfølgelig fra Tyskland, men enkelte danskere lagde også vejen forbi. Samarbejdet er ikke direkte knyttet til DOF Sønderjylland, men er af mere personrelateret karakter. Det er dog vores indtryk, at vi er med til at udbrede kendskabet til DOF syd for grænsen.

Medier

Panurus

Panurus udgives i et samarbejde mellem OAS og DOF-SJ. Panurus har et oplag på omkring 400 eksemplarer. Panurus udkom med 4 numre i 2016. De mange bidragsydere har leveret spændende artikler om mange forskellige emner, således at Panurus har haft noget at byde på for enhver interesse.

Det første halvår hvilede det store arbejde med at indsamle materiale, kontakt til skribenter og opsætning af bladet udelukkende på Gabor Graehn som ansvarshavende redaktør, hvilket ikke var holdbart i længden. Derfor var det meget glædeligt, at Viggo Petersen i foråret meldte sig på banen som medredaktør. Viggo har været ansvarshavende redaktør siden årets 3die nummer af Panurus. Gabor Graehn er stadig en del af redaktionen, men da han for en periode er flyttet til Grønland sidst på året, har han valgt at trække sig lidt i baggrunden. Elisabeth Bech assisterer som hidtil som korrekturlæser.

Hjemmesiden 2016

Ny hjemmeside med adressen www.dof-syd.dk har siden start til udgang af året været besøgt ca. 4500 gange. Den har været i drift siden midten af juni, så besøgstallet svarer til det niveau vi kender.

Vor nye hjemmeside ligger på Fuglenes Hus' server. De sørger for back up og sikkerhed mod hacker-angreb. Vi skal lokalt selv passe vores side med indhold, billeder og artikler. Vi er et lille team der skal passe siden: Elisabeth Bech, Ole Tønder og Palle Rosendahl. Vi modtager gerne materiale der skal offentliggøres.

Brug hjemmesiden flittigt, den er helt sikker.

Facebook-gruppen

DOF- Sønderjyllands Facebook-gruppe kom i løbet af 2016 op på 270 medlemmer, hvilket betyder en tilgang på 60 medlemmer. Alle medlemmer holder en god tone og gruppen er vel-fungerende og bruges som tiltænkt. En enkelt gang har administratorene lige måttet henlede opmærksomheden på, at gruppen ikke er en "fotogruppe", hvilket også præciseres i retningslinjerne: *Vi begrænser os i antallet af fotos fra det enkelte medlem.* Det er et punkt, som administratorene også fremover vil være opmærksom på. Vi ønsker ikke, at gruppens opslag udvandes af en strøm af fotos.

DOF-basen 2016

Serverplatformen for DOF-basen blev opgraderet, dette skulle gerne gøre DOF-basen mere stabil i driften fremover.

Vi har introduceret en fast nyhed på forsiden, som viser en liste over større, kendte fejl i DOF-basen.

Udviklingen af en indtastningsapp til DOF-basen er i fuld gang. Vi har bl.a. startet en fokus-gruppe, som hjælper med sparring på valg af funktioner, brugervenlighed mv.

Appen kommer til at virke på Android og iPhone.

Vi er ved at ændre DOF-basens brug af koordinater (fra UTM til længde/bredde) med henblik på bedre at kunne præsentere data på kort fremover. Derfor er der kommet et nyt forsidekort samt kort på lokaliteternes opslagsside.

Tegning af DOF-baselokalitetsgrænserne er nu udført for 5.924 af DOF-basens 18.592 lokaliteter.

Mange af DOF-basens funktioner virker ikke længere i Internet Explorer 9 eller ældre versioner. Brug fx i stedet Firefox eller Google Chrome, som begge kan downloades og anvendes gratis. Brugere af Safari har også oplevet problemer.

DOF-basen er endnu ikke tilpasset smartphones og tablets. Dette er et udviklingsområde, vi gerne ville have taget hul på at løse allerede, men det er ligeledes forsinket.

Anvendelse af DOF-basedata

DOF har fortsat samarbejde med myndighederne og deres konsulenter om levering af data ved udarbejdelse af VVM og kommuners sagsbehandling.

Desuden bruges DOF-basen til annoncering af mange landsdækkende, koordinerede tællinger, hvor rapporteringen sker via DOF-basen.

Årsrapporten i Fugleåret er i høj grad baseret på rapporteringer i DOF-basen.

DOF-basedata er anvendt til forskning, bl.a. PhD om biodiversiteten på Naturstyrelsens arealer.

Analyse af invasive fuglearters forekomst i Danmark i DOFT var hovedsageligt baseret på DOF-basedata. (DOF udgiver årligt 4 numre af det videnskabelige tidsskrift DOFT, der offentliggør resultaterne af originale fugleundersøgelser – især fra Danmark, Grønland og Færøerne – samt oversigtsartikler.)

Nyhedshistorier på dof.dk og pandion.dof.dk suppleres ofte med udtræk og forekomstkort fra DOF-basen.

DOF-basen indgår fortsat i Euro Bird Portal, som sammenstiller data fra fugledatabaser i hele Europa med henblik på forbedret viden og formidling af fuglenes geografiske fordeling og fænologi på europæisk plan. Se mere her: <http://eurobirdportal.org/den/da/>.

Status lokalt 2016

Lokalt har vi 355 observatører ved udgangen af 2016. I 2016 var der 299.

Der blev indtastet i alt 131.557 observationer, det er 1771 observationer færre end i 2015.

I 2016 er der registreret 145 ynglepar mod 152 året før. Sammenholdt med "sikre ynglende" fra Atlas III er der plads til forbedring.

Bestyrelsen

Ved den seneste generalforsamling blev der skiftet lidt ud i bestyrelsen. Da heldigvis ikke som året før, hvor der var hele 3, som forlod bestyrelsen.

Denne gang var det kun en, nemlig Karl Schlichter, som efter mange år i bestyrelsen valgte at stoppe.

Som nyt medlem blev Jan Ravnborg valgt. Jan kendte til os i forvejen, da han forud for valget var suppleant.

Som ny suppleant fik vi så valgt Karen Raagaard.

Ellers er det de gamle kendinger, der fortsat sidder i bestyrelsen. Vi har en rigtig god bestyrelse sammensat af folk med mange forskellige kompetencer.

Som formand sidder jeg og mit navn er Jørn Vinther Sørensen.

Hvad er så mine kompetencer? Jeg kan da prale af, at jeg er microbirder☺ Jeg har nemlig inden for de seneste 5 år fundet 2 SU-arter i min hjemkommune. Og jo jeg kan også somme tider finde på at forlade Haderslev Kommune for at se en fugl.

Jeg elsker at komme ud i den friske luft og nyder at gå mine timetælleture, hvor jeg kan stresse af ved at gå en kilometer på en time☺

Som næstformand sidder Martin Liebermann. Han er folkeskolelærer og en god pædagog, så han får lov til at undervise i fuglebestemmelse. Eftersom han bor i Haderslev Kommune får han også lov til at repræsentere DOF i Haderslev Kommune. Herudover sørger Martin for, at vi får afholdt bestyrelsesmøderne, da han indkalder hertil.

Som kasserer har vi Jesper Leegaard. Et hverv som han har varetaget til alles tilfredshed. Herudover er Jesper særdeles aktiv i forbindelse med vores ATLAS-projekt, hvor han er koordinator sammen med Bjarne Nielsen og Liva (ja Gerd vil ikke længere have et drengenavn).

Elisabeth Bech er vores sprognør. Så hun har haft noget med hjemmesiden og Facebook-gruppen at gøre. Ligesom hun læser korrektur på bl.a. Panurus. Og så er Elisabeth jo et socialt væsen, så hun hygger om medlemmerne med gløgg og æbleskiver og fugleflet op til jul. Hun er desuden aktiv i Haderslev Lokalgruppe. Igen i år sørgede Elisabeth for, at vores medlemmer kunne nyde godt af Klaus Malling Olsens store viden, idet hun fik stablet både et foredrag og et 2-dages fuglekursus på benene.

Dette kunne ikke lade sig gøre uden hjælp fra Lene Teppel Rasmussen, som også i år havde Klaus Malling Olsen indkvarteret i forbindelse med kursus- og foredragsarrangementerne. Derudover er Lene vores ørnekoordinator, som bl.a. hvert år i bidende kulde står ved Slivsøen i februar og viser ørnene frem på Ørnens Dag. Lene er også vores kommunerepræsentant i Aabenraa Kommune.

Palle Rosendahl er vores DOF-base-ansvarlige. Ligeledes har Palle ansvaret for, at vores ture bliver annonceret, ligesom han også har fået lov til at bøvle med vores nye hjemmeside i 2016. Den har vi nu fået op at køre efter flere genvordigheder.

Liva Gerd Bonnesen er en af ATLAS III koordinatorerne. Herudover sidder Liva i DOFs repræsentantskab. Før Liva flyttede til Sønderborg var hun aktiv på Sjælland. Så det er jo godt for netværkssamarbejdet, at hun kender dem derovre på den anden side af Storebælt.

Ole Tønder er et af vores nyere bestyrelsesmedlemmer. Han kender alt til Dropbox, tager en masse timetælleture og trådte til, da Liva desværre måtte melde afbud til vores repræsentantskabsmøde i november.

Jan Ravnborg (havejan) har især gjort sig bemærket med sine kompetencer på det praktiske område. Da en stor del af bestyrelsen hjalp Fugleværnsfonden med oprydning på Rømmø, var det Jan, der stillede op med en stor trailer. Ligeledes kunne vi også gøre brug af hans praktiske kompetencer, da der skulle ryddes for buske på en af øerne i Slivsøen. Jan varetager Ørnens Dag ved Ballum Sluse (sammen med Karl Schlichter).

Suppleanterne Gabor Graehn og Karen Raagaard har fået ligeså mange opgaver som resten af bestyrelsen, hvis da ikke flere.

Gabor Graehn har haft ansvaret for Panurus. Et meget arbejdskrævende hverv, som nu er overdraget til Viggo Petersen. Ligeledes har Gabor kontakten til vores tyske venner i Slesvig-Holstein. I første halvdel af 2017 må vi dog undvære Gabor i bestyrelsen, idet han er udstationeret på Grønland.

Karen Raagaard har arbejdet i Haderslev Kommune. Hendes kompetence inden for Naturbeskyttelse har vi nydt gavn af bl.a. i forbindelse med vores høringssvar til Tønder Kommune, da de fremlagde forslag om en heliport på Rønmø. Hun forfattede en meget flot skrivelse til Tønder Kommune, som jeg så kunne tage æren for ved at sætte mit navn under.

Tak

Som formand vil jeg gerne takke bestyrelsens medlemmer for deres store indsats i 2016.

Også selv om jeg ved et par gange er kommet i mindretal med mine holdninger. Det affødte flere diskussioner. Bl.a. var det til stor diskussion, om vi skulle imødekomme DOF-Ungs anmodning om støtte til deres tur til Sønderjylland.

Men måske er det godt med sådanne diskussioner, for denne gang er der ingen fra bestyrelsen, der ønsker at stoppe☺

Også uden for bestyrelsen er der flere, som jeg gerne vil takke.

En stor tak skal lyde til dem, der er aktive i ATLAS III-projektet, der går ind i det sidste år. Og en speciel tak til koordinatorene for løbende at opdatere med, hvor langt vi er kommet og for at holde gejsten oppe hos os aktive i kvadraterne.

Helle Regitze Boesen takker vi for hendes koordinering af punkttællinger. Når nu ATLAS III-projektet er ovre og vi ikke ved, hvad vi skal få tiden til at gå med, så er det oplagt at få nogle punkttællingsruter. De kan fint placeres i de gamle ATLAS-kvadrater☺

Ligeledes skal lyde en tak til dem, der har ledet fugleture, stillet op til Ørnens Dag, repræsenteret DOF som kommunerepræsentanter og i brugerrådet i Vadehavet.

Også en stor tak til OAS for samarbejdet omkring Panurus og fugleture.

Og Viggo Petersen skal sandelig også takkes fordi han har påtaget sig den store opgave at blive redaktør på Panurus efter Gabor Græhn.

Endelig skal også lyde en stor tak til Torben Andersen for at dele sine flotte fotos med os samt til aktive på DOF-basen og i vores Facebook-gruppe.

Jørn Vinther Sørensen, januar 2017

**HaveJan/Jans Stubfræsning
v/Jan Ravnborg**

Nørrehedevej 11, Østerby
6280 Højer

28 14 44 64

www.havejan.dk

PANURUS

Udgives af Dansk Ornitologisk Forening (DOF) Sønderjylland og Ornitologisk forening for Als og Sundeved (OAS).

Oplag: 400 eksemplarer.

Tryk: A. Søe-Knudsen, Stoholm
ISSN0904-5619

Løst abonnement

Pris: kr. 150,00

Som indbetales på kontonummer
7970 0114097 (Sydbank) og mærkes
"Panurus"

Husk at oplyse navn m.m.

NB: Må ikke bruges til indbetaling af kontingent til OAS.

Redaktion

Viggo Petersen

Kongshoved 5
Kegnæs
6470 Sydals
5135 1373
petersenviggo@gmail.com

Gabor Graehn

Nyvang 10
6400 Sønderborg
gaborgraehn@gmail.com

Besøg DOF-Sønderjyllands hjemmeside på **www.dof-syd.dk** eller se på Facebook.

Her finder du masser af oplysninger om lokalafdelingen, aktuelle nyheder, forum og galleri, samt tidligere numre af PANURUS.

Mødestedet for sønderjyske ornitologer

Besøg også **www.oasweb.dk**

OAS hjemmeside med ture, fotos og blog.

Her finder du også tidligere numre af PANURUS

PANURUS er et fælles medlemsblad for DOF-Sønderjylland og Ornitologisk forening for Als og Sundeved (OAS). Bladet udkommer som udgangspunkt med 4 årlige numre.

Synspunkter der kommer til udtryk i artikler m.m. , dækker ikke nødvendigvis foreningernes holdninger. Eftertryk i uddrag er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Bladets formål er

- at formidle sønderjyske ornitologers naturoplevelser.
- at formidle den løbende diskussion om naturbevarelse.
- at være til gensidig inspiration.
- at formidle ornitologisk viden om primært den sønderjyske fuglefauna.

Produktionsplan for 2017

- Deadline for nr. 1 er 15. februar
- **Deadline for nr. 2 er 15. maj**
- Deadline for nr. 3 er 15. august
- Deadline for nr. 4 er 15. november

Artikler sendes til Gabor eller Viggo som Word-fil.
Billeder og illustrationer sendes som jpg-fil/jpeg-fil eller som papirfoto /tegning til scanning (ønsker du sidstnævnte retur, bedes du notere det).

Med ca. 400 modtagere har PANURUS en stor læser-skare. Bladets indhold bygger på artikler og billeder, der genspejler medlemmernes oplevelser. **Vi modtager derfor gerne artikler/billeder fra dig. Disse vil blive bragt med minimal redigering.**

Redaktionen opbygger et billedarkiv om Sønderjyllands natur og fugleliv. Til dette arkiv modtager vi gerne billeder fra medlemmer fra hele landsdelen. Alle skarpe billeder har interesse. og kan sendes til redaktionen som jpg- og jpeg-filer.

Angiv gerne oplysninger om billedet (hvem, hvad, hvor, hvornår).

Ved gengivelse i PANURUS vil fotografen altid blive krediteret.

SWAROVSKI
OPTIK

MacNab.eu

Nørrekobbel 7 · 6400 Sønderborg Tlf. 74 43 16 46

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

STØT VORE ANNONCØRER - DE STØTTER OS

Dansk Ornitologisk Forening Sønderjylland

Formand: Jørn Vinther Sørensen
Kongevej 64
6100 Haderslev

Tlf.: 7453 1720 / mobil: 2080 3916
mail: jorn.vinther.sorensen@gmail.com

www.dof-syd.dk

Kontingent opkræves af hovedforeningen.

Ornitologisk forening for Als og Sundeved

Formand: Kaj Abildgaard
Johan Skjoldborgs Vej 3
6400 Sønderborg.

Tlf.: 3020 8456 (NYT)
mail: abildgd@stofanet.dk

www.oasweb.dk

Kontingent til OAS (kr. 150,00) indsættes på
reg.1551 kontonr. 9104429

AFSENDER

PANURUS

Viggo Petersen

Kongshoved 5

Kegnæs

6470 Sydals

POST

PP

DANMARK

B

